

Posudek na rigorózní práci studenta Karla Höfera „Komparativní volební inženýrství v postjugoslávském prostoru.“

Autor si vytyčil cíl komparace volebních systémů bývalých jugoslávských svazových republik. Práce obsahuje množství zpracovaných dat k volebním systémům a je rozdělena na teoretickou a praktickou část zhruba v poměru 50:50. Dlužno dodat, že klady v práci zcela určitě převažují nad některými nedostatky a proto se domnívám, že se cíl práce autorovi podařilo splnit.

Metodologie a teoretická část práce o volebních systémech je zpracována s precizností a velmi podrobným způsobem s využitím zdrojů relevantních autorů. Není obvyklé a je otázkou, zda toto bylo zvoleno správně, když teoretická část zaobírá prakticky polovinu celé práce. Na druhou stranu autor téměř se všemi tematickými celky rozebíranými v teoretickém úvodu pracuje též v praktické části. Co se týče pasáží o Jugoslávii a bývalé Jugoslávii, tam autor vychází převážně z děl českých politologů (srov. s. 95, pozn. č. 95), kteří se oblasti věnují, ale jen částečně také z děl renomovaných zahraničních autorů, i když někteří odborníci na Jugoslávii překvapivě chybí (např. B. Szajkowski, F. Bieber, J. Marko, U. Brunnbauer, Z. Dashkalovski atp.).

Teoretická část je velmi dlouhá a obsahově zdá se v některých aspektech i na úkor podrobnějších pasáží praktické, ale i teoretické části. Například je otázka vhodnosti a rozsahu popisu volebních systémů či obecně známé štěpné linie do kvalitních učebnic politologie. Naopak v teoretické části nejsou podrobněji zohledněny štěpné linie v postkomunistickém prostoru, které teoreticky rozpracovávají např. Herbert Kitschelt, Miroslav Novák, atp.). Pak je otázkou, zda lze téměř a priori označit národnostní štěpnou linii za nejvýznamnější a nikoliv např. vláda – opozice atp. Na straně druhé je třeba říci, že autor popsal a porozuměl konkrétním štěpným liniím v jednotlivých postjugoslávských zemích (byť lze diskutovat o dílčích a opomíjených problémech, které by zohlednily dynamiku politických systémů v čase – např. volební inženýrství v 90. letech 20. století v Srbsku za vlády Miloševiče a zkreslující odraz tohoto efektu do podoby stranického systému, jak jej popsal např. E. G. Gordy v *Culture of Power in Serbia* anebo existenci a příčinu ostré štěpné linie mezi albánskými stranami v Makedonii, částečné etablování i jiných stran než nacionalistických stran v BaH aj.).

Další dílčí téma, se kterým bych polemizoval, anebo bych alespoň poprosil autora, aby vysvětlil při obhajobě, je otázka, které volby je možné považovat jako zakladatelstvé? Proč až rok 1994? Z hlediska data nominálního nabytí nezávislosti nehraje charakter ustavení systému roli více než v mnoha případech rok 1990 (např. Chorvatsko či Bosna a Hercegovina).

Výsledkem komparace v praktické části práce je velmi bohatý soubor dat na základě pečlivého srovnání týkající se celé řady oblastí od volebního systému přes velikost volebních obvodů, volební formule, uzavírací klauzule, mandátů pro menšiny, voličské účasti, proporcionality, fragmentace volebních systémů, volební inženýrství atp. Celé toto úsilí je ale možné chápat jako iniciační krok k další práci. Z práce není úplně jasné, k čemu veškeré to srovnávací úsilí má sloužit. Cílem rigorózní práce by měla být nějaká zásadní zjištění či tvrzení na základě předvedené a v mnoha ohledech opravdu brilantní komparace, a nikoliv

(být pravdivé) tvrzení, že v českém prostředí toto ještě nikdo takovým způsobem nezpracoval, ale nejsem si jistý, zda má práce přínos i v této oblasti či je jen vykročením k dizertační práci, v níž některé aspekty bude autor srovnávat důkladněji anebo si autor vybere menší vzorek zemí? Obojí bych doporučoval.

Četné tabulky, byť vesměs perfektně zpracované a přehledné, jsou vhodné spíše do příloh a v textu práce působí rušivě. Není v mých silách ověřovat množství dat v tabulkách, ale u přehledu voleb v příloze se zeptám na jeden údaj: SDSM (SDPM) v Makedonii opravdu získalo v roce 1994 pouze 1 mandát?

Výše uvedené výtky a náměty k diskuzi nejsou z kategorie zásadních, jež by měly znehodnotit pozitivní části práce, které, znovu zdůrazňuji, dle mého názoru v práci převládají, nicméně bych rád, kdyby náměty k diskuzi nebral autor úplně na lehkou váhu a při diskuzi je uspokojivě zodpověděl. Stane-li se tak, nemám vůbec žádný problém tuto rigorózní práci doporučit k obhajobě u rigorózního řízení jako vyhovující.

PhDr. Přemysl Rosůlek, Ph.D.

V Plzni, 16.3.2014.